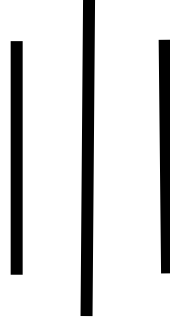




कालीगण्डकी गाउँपालिका उपाध्यक्ष एवं बजेट तथा कार्यक्रम
समिति संयोजक श्री सबित्रा कोइरालाले सातौँ गाउँसभामा
आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को लागि

प्रस्तुत गरेको बजेट वक्तव्य



कालीगण्डकी गाउँपालिका

विर्घा, स्याङ्जा ।

मिती: २०७७/०३/१०

बजेट वक्तव्य

गाउँसभाका अध्यक्षजू , गाउँकार्यपालिका र गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु, राजनीतिक दलका प्रतिनिधी , राष्ट्रसेवक कर्मचारी, विद्यालयका प्रधानध्यापक तथा पत्रकार मित्रहरु।

१. संवैधानिक व्यवस्था बमोजिम संघिय सरकारद्वारा २०७७ जेठ १५ मा र प्रदेशिक सरकारले असार १ गते आफ्नो बजेट प्रस्तुत गरिसकेका छन् । यसै गरी कालीगण्डकी गाउँपालिकाको तर्फबाट संविधानको मर्म र भावना अनुरूप चौथो पटक सम्मानित सातौँ गाउँ सभासमक्ष आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को बजेट प्रस्तुत गर्न पाउदा आफुलाई गौरवान्वित महसुस गरेकी छु ।
२. राष्ट्रका विभिन्न आन्दोलनमा राष्ट्रिय स्वतन्त्रता, स्वाधीनता, लोकतन्त्र तथा सामाजिक परिवर्तनका लागि बलिदान गर्ने अमर सहिदहरुप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । साथै विश्वव्यापी महामारीको रुपमा फैलिएको कोरोना भाईरस (covid-19) ले स्वदेश तथा विदेशमा जीवन गुमाउनु हुने सम्पूर्ण दिदीबहिनी तथा दाजुभाईहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धान्जली अर्पण गर्दै शोकाकुल परिवार प्रति गहिरो समवेदना व्यक्त गर्दछु । कोरोना भाईरस (covid-19) बाट संक्रमित हुनु भएका सबै नेपाली दिदी बहिनी तथा दाजुभाईहरुलाई शीघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु । मुलुकको परिवर्तनका लागि भएका सबै प्रकारका आन्दोलनमा नेतृत्वदायी भूमिका खेल्नुहुने सबै राजनितिक अग्रजप्रति सम्मान व्यक्त गर्न चाहन्छु । साथै घाइते, बेपत्ता योद्धा एवं पीडित परिवार र नागरिकप्रति सम्मान व्यक्त गर्दछु । विश्व व्यापी महामारीको रुपमा फैलिएको कोरोना भाईरस (covid-19) रोगको संक्रमणको कारण हाल मानव सभ्यता तथा मानव जाति माथि नै अकल्पनिय संकट आईपरेको छ । यस माहामारी विरुद्ध कालीगण्डकी गाउँपालिका आफ्नो सम्पूर्ण क्षमता, स्रोत र साधनका साथ जुधिरहेको यो कठिन समयमा कालीगण्डकी गाउँपालिकाको सातौँ अधिवेशनमा गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को बजेट चौथो पटक प्रस्तुत गर्दैछु । प्रस्तुत बजेटले कोरोना भाईरस (covid-19) बाट कालीगण्डकीवासीको जीवन रक्षा गर्ने र शिथिल भएको अर्थतन्त्रलाई टेवा पुर्याउने मुल लक्ष्य लिएकी छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

आर्थिक वर्ष ०७७/७८ को बजेट तर्जुमा क्रममा गाउँसभाले पारित गरेको आर्थिक वर्ष ०७७/७८ को निति तथा कार्यक्रमलाई केन्द्रविन्दुमा राख्दै , नेपालको संविधान, स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, अन्तर सरकारी वित्त हस्तान्तरण ऐन, संघिय र प्रादेशिक आवधिक योजना, स्थानीय ऐन तथा कानुन गाउँपालिकामा रहेका विभिन्न समितिहरुहरुको सुभावाहरु, वडा समितिबाट आएका वजेट कार्यक्रम तथा सुभावाहरु, गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका विषयविज्ञ, सम्पूर्ण निर्वाचित पदाधिकारीहरु, राजनैतिक दल, नागरिक समाज, विभिन्न समूह, संगठन तथा गैरसरकारी संस्था तथा कर्मचारीहरुबाट प्राप्त सुभावा सल्लाहलाई समेत मार्गदर्शनको रुपमा लिएकी छु । दिगो विकासको लक्ष्य प्राप्त एवं गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्ने गरी बजेट तर्जुमा गरेकी छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

३. आगामी आर्थिक वर्षको बजेट प्रस्तुत गर्नु अघि चालु आ.व. को संक्षिप्त समिक्षा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

(क) स्थानिय सरकारको अनुभव संगसंगै विकासले गती लिई रहेको अवस्थामा कोरना भाईरस (कोभिड १९) को विश्व महामारीले आक्रान्त पादै गर्दा हाम्रो विकासको गतीमा पनि स्वभाविक रुपमा असर पर्न गएको छ । देशव्यापी रुपमा रहेको बन्दाबन्दिले साना तथा ठुला योजनाहरु प्रभावित बन्न पुगेका छन् । भने अर्कोतिर कोरना भाईरस (कोभिड १९) को त्रासले तालिम तथा सिप विकासमा अवरोध उत्पन्न हुंदा गा.पा.को अपेक्षाकृत प्रतिफल प्राप्त गर्न बाधा पुगेको छ । योजनाको मोडललाई परिवर्तन गरी साना ठुला प्रकृतिका योजना तथा पालिका गौरवका योजनाहरुमा विभाजन गरी पालिकाको भोलिको विकासको गन्तव्य समेत देखीने गरीनै चालु आर्थिक वर्षमा गाउँपालिकाको विकासले एउटा छुट्टै दिशा निर्देश गरेको व्यहोरा यहाँहरुलाई अवगत भएकै कुरा हो ।

(ख) चालु आर्थिक वर्षको असारमा बजेट प्रस्तुत गर्दै गर्दा गाउँपालिकाको जम्मा बजेट रु ४१ करोड ८ लाख ९७ हजार ८ सय ८२ भएकोमा गाउँपालिकाको विशेष पहलमा आर्थिक वर्षको पछिल्लो समयमा भएपनि बजेट थप गर्न सफल भएका कारण माघ २९ गतेको छैटौँ गाउँसभामा संशोधित बजेट रु ५२ करोड ६४ लाख , ३९ हजार , २६ रुपैया पुगेको छ । वर्षको अन्त्य तिर प्राप्त बजेट शिलिङ तथा कार्यक्रमहरुलाई पनि आर्थिक ऐन , नियम र कार्यविधि बमोजिमनै यथाशक्य छिटो सुरुवात गर्ने गरी कार्यक्रमहरु अगाडी वढायौ, जसको वावजुत संघ, प्रदेश वाट प्राप्त समपुरक , विशेष तथा साभेदारीका सबै योजनाहरु अहिले पनि सञ्चालनमा रहेका छन् । जेठ मसान्त सम्म चालु तर्फ १९ करोड २३ लाख २१ हजार १६ रुपैया तथा पुजिगत तर्फ ५ करोड ८ लाख ९९ हजार ३ सय ३५ गरी जम्मा २४ करोड ३२ लाख २० हजार ३ सय ५२ खर्च भएको छ । कोरना भाइरस साथै थप प्रतिकुल समस्या नआएमा असार मसान्त सम्ममा ४७ करोड ५९ लाख ४० हजार ७ सय ८४ अर्थात् ९०.५ प्रतिशत खर्च हुने प्रक्षेपण गरेकी छु ।

(ग) चालु आर्थिक वर्षको जेठ मसान्त सम्ममा जल विद्युत रोयल्टी , विभिन्न कर, दस्तुर तथा शुल्क वापत गाउँपालिकाले रु ४ करोड ९० लाख ७९ हजार २ सय ३२ रुपैया ६६ पैसा रकम संकलन गर्न सफल भएका छौ ।

(घ) कालीगण्डकी गा.पा.को विकासले तिब्र गति लिदै गर्दा कोरना भाईरस का कारण केहि धक्का लागेको महशुस गरेकी छु र स्थानिय सरकारको अभ्यास गर्दै गर्दा कानुन निर्माण गर्ने क्रममा हाल सम्म ८ वटा ऐन , २ वटा नियमावली, २ वटा निर्देशिका, ९ वटा कार्यविधि र १ वटा आचारसंहिता जारी भएको छ ।

(ङ) गाउँ कार्यपालिका , वडा कार्यलय तथा अस्पताल निर्माणको लागि जग्गा खरिद तथा भवन निर्माणको लागि बजेटको विनियोजन गरिएकोमा उल्लेखित कामहरु प्रकृत्यामा रहेको हुदा

विनियोजित केही रकम खर्च नहुने अवस्थामा रहेको छ, संघ तथा प्रदेश सरकारबाट ढिलो गरी अख्तियारी आएका कारणले गर्दा पनि केही रकम आगामी वर्षमा अल्या भई सर्न जाने व्यहोरा समेत यहाँहरु समक्ष पेश गर्न चाहान्छु ।

- ४ केही उल्लेखनिय कार्यहरुको सुरुवात समेत हामीले गरेका छौ । प्रदेश सरकार र कालिगण्डकी गाउँपालिकाले अवलम्बन गरेको “एक घर एक धारा हाम्रो अभियान” भन्ने नीतिलाई सून्यवाट सुरु गरि हाल सम्म २००१ घरधुरीमा पुऱ्याईएको छ । यस वर्ष थप १५०० घर धुरीमा एक घर एक धारा जडान गरीने छ । ३.५ कि.मी. सिंचाइको कुलोहरु र पोखरीका कामहरु सम्पन्न भै सकेको छ । लर्सघाबेसी, प्युघाफाँट, बारीचौर, बेल्टारी, फाँट जरुवा सिंचाई, टडलेहवा, किपट, मिर्मी हिउँदे सिंचाईको डि.पि.आर तयार भै यसै वर्ष देखि कार्य प्रारम्भ हुने छ । विर्घामा भुमिगत सिंचाईको अध्ययन सुरु गरिएको छ । मिर्मी-विर्घा हुँदै रानीघाट सडक र मिर्मी-वैघा-रिडी सडक कालोपत्रे यसै आ.व.मा सक्ने गरी तयार भएको तर कोरोना भाईरस (Covid-19) को कारणले सम्पन्न नभएकाले अन्तिम चरणमा रहेको छ ।
- ४.१ मिर्मी-भुष्टुड-रुद्रवेणी सडकको लौजा पहिरो खोल्ने काम सम्पन्न गरि हाल स्तर उन्नति गर्ने कार्य भै राखेको छ । आगामी आ.व.मा कालो पत्रेको लागी नेपाल सरकारबाट बजेटको सुनिश्चित भै सकेको छ ।
- ४.२ गहलाम-पुच्छार-खहरे हुँदै गोकुडगा सडक र छाप-दब्छे-वैघा हुँदै रिडी सडकको स्तरोन्नती भै कालो पत्रेको लागी निर्माण प्रक्यामा छ ।
- ४.३ जैपते-लिहाक-इमशिल-बारीचौर-टडल्याहा-सटुका-प्युघा हुँदै रिडि सडकको स्तर उन्नती भै रहेको छ । जस्को कारणले रानीघाट देखि काला ओडार र हटिया सम्म बस संचालनमा आइ सकेको छ । टडल्याहा देखि बटीचौर सम्म र भृगुटुङ्गेश्वर देखि कोटाकोट सम्म केहि ट्रयाक खोल्न बाँकी छ ।
- ४.४ मालुङ्गा-बेल्टारी-बारीचौर हुँदै रिडी सडक शालीकराम लोक मार्गको रुपमा विकास गर्ने काम भै रहेको छ ।
- ४.५ रुद्रवेणी-देउराली-रानीघाट सडकको सटुका-रानीघाट खण्ड जोड्ने कार्य सम्पन्न भएको छ ।
- ४.६ रुद्रवेणी-ठांटी भञ्ज्याङ-हटिया-रानीघाट सडकको पूर्वाधार विकास कार्यक्रम र गाउँपालिकाद्वारा विनियोजित रकमले स्तर उन्नती गर्ने कार्य भैरहेको छ ।
- ४.७ जरुवा फाँट देखी ठूलो वगर, बर्राचौर देखि किनासघाट सम्म, कोटाकोट ढाव देखि लसर्घा वोग्दीघाट जाने सडक, औलेपानी देखी कालीमाटी जाने वगर सम्म पहुँच मार्ग रुपमा काम सम्पन्न भएको छ । हाल सम्म ४५.५ कि.मी. सडकको ट्रयाक खोल्ने काम भएको छ भने करिब २०० कि.मी. सडक स्तरोन्नतीको कार्य भएको छ ।
- ४.८ जैपते-इमिसल-रिडी, छाप-दब्छे-सुलसुले, रुद्रवेणी-हटिया-रानीघाट, रुद्रवेणी-देउराली-रानीघाट र गहलाम-बनकशी-खहरे सडकको DPR सम्पन्न भएका छन् ।

५ समृद्धिको आधार पर्यटन पूर्वाधार

- ५.१ आलमदेवी मन्दिरलाई केन्द्र बिन्दु बनाएर बनाएको डि.पि.आर. सम्पन्न भै चरण बद्ध रुपमा निर्माण काम भैरहेको छ ।
- ५.२ भृगुतुङ्गेश्वर मन्दिर , शिता पाईला, कोठी ढुङ्गाको डि.पि.आर. सम्पन्न भै सकेको छ ।
- ५.३ रानी महल, रुरु क्षेत्र र सेतिवेणी संग हरेक पूर्वाधारलाई जोड्ने काम भै रहेको छ ।
- ५.४ कालीगण्डकी शिला, हनुमान थान, बडहरकुना शिला, कालीगण्डकी उच्चबाध (आँधिमुहान) सिद्धगुफालाई व्यवस्थित गर्ने कार्य भै रहेको छ । कालीगण्डकी वडा गाउँपालिका ४ को कट्टी भ्यु टावरमा पिकनिक स्पॉट र सडकको पहुँच मार्ग सहित चरणबद्ध रुपमा निर्माण कार्य भै रहेको छ
- ५.५ वडा नं. ४ को कोलडाँडा र वडा नं. १ को मधुवनमा पार्क निर्माणको प्रकृत्यामा छन् ।
- ५.६ बारीचौर, आलमदेवी र गुरुड्दीमा होमस्टे संचालनको प्रकृत्यामा छ । वडा नं. ५ र ६ का कालीका मन्दिरहरु निर्माणको चरणमा छन् ।
- ५.७ अहिले कालीगण्डकी गाउँपालिका स्थित कालीगण्डकी 'ए' उच्च बाँध अवलोकन लगायत स्टीमर सयर गर्नको लागि वर्षको ८ (आठ) महिना दैनिक करिव ४०० पर्यटकहरु आउने गरेकोमा, यो वर्ष कोरोना भाईरस (covid-19) का कारण चैत्र पछि पर्यटक आउन नसकेकाले पर्यटन विकासमा समेत क्षति पुगेको छ ।
- ५.८ कालीगण्डकी गाउँपालिका वडा नं ५, ठुलाेवगरमा तट बन्धन निर्माणको चरणमा छ कालीगण्डकी गाउँपालिका ५ मा गण्डकी प्रदेश संग सहकार्यमा एक बहुउद्देश्यीय भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ । १, २ र ३ वडाहरुमा २२५ वटा विद्युतको काठेपोल विस्तारित गर्नुका साथै वडा नं. ३ मा बाँकी रहेको ३ घर परिवारमा विद्युत पुऱ्याईए पछि गा.पा पूर्ण विद्युतीकरण भएको छ ।
- ५.९ कट्टी, भ्युटावर, आलमदेवी पूर्वाधार विकास, भपेड खेल मैदान, सिता गुफा, भृगुतुङ्गेश्वर मन्दिर,कोठी ढुङ्गा, मिर्मी फनपार्क र गाउँपालिका प्रवेश द्वार गेट कालीगण्डकी ५ डि.पि.आर. DPR तयार भैसकेको छ ।
- ५.१० कालीगण्डकी गाउँपालिका वडा नं ३ को बारीचौर र बगनासकाली गाउँपालिका पाल्पाको मन्द्रानको बिचमा कालीगण्डकी गाउँपालिकाको अग्लो भोलुङ्गे पुलको निर्माण शुरु भएको छ भने दुवै पुलहरु आगामी वर्ष सम्पन्न हुने छन् । गहलाम घाटवाट गुल्मी जोड्ने भोलुङ्गे पुल निर्माण भैरहेको छ ।

- ५.११ कालीगण्डकी गाउँपालिका वडा नं. ७ बारीचौर र गल्याङ नगरपालिकाको रुपाखानीमा स्याङ्जाकै अग्लो भोलङ्गे पुलको अध्ययन भै रहेको छ ।
- ५.१२ नेपालकै नमुना तीनकुने भोलुङ्गे पुल स्याङ्जा, पाल्पा र गुल्मी जिल्ला, र कालीगण्डकी नदी र रिडिखोला जोड्ने पुल केही महिनामा नै सम्पन्न हुदै छ ।
- ५.१३ रुद्रवेणी र रानीघाटमा मोटरेबल पुल निर्माण सम्पन्न भई संचालनमा आईसकेको छन् भने आधिमुहान आधिखोलामा, बाँस्टारी-मन्द्रान कालीगण्डकी नदीमा, रिडी पुलक्याम्प कालीगण्डकी नदीमा मोटरेबल पुल निर्माण भैराखेका छन् । बेल्टारी-दर्पुक कालीगण्डकी नदी, चिउरीबोट-अर्गली कालीगण्डकी नदी, अरुवाघाट कालीगण्डकी नदीमा पुल निर्माणको लागी टेन्डर प्रकृया सम्पन्न भै काम अगाडी बढेको छ ।
- ५.१४ गाउँपालिकाको Digital profile निर्माण अन्तिम चरणमा छ ।

६ खेलकुद

१. कालीगण्डकी गाउँपालिकामा एक वटा जिल्ला कै नमुना बहुउपयोगी खेलमैदान र एघार वटा खेल मैदान निर्माणको चरणमा रहेका छन् ।
२. युवाहरुलाई खेलकुद प्रति आर्कषण गराउने उद्देश्यका साथ २ वर्ष देखी गाउँपालिकाको भपेड बगर खेल मैदानमा अध्यक्षकप खेलकुद प्रतियोगिता भव्यताका साथ सम्पन्न भएको छ ।

७ स्वास्थ्य क्षेत्र

१. गाउँपालिका भित्रका २ वर्ष मुनिका ५७४ जना बालबालिकाहरुलाई सर्वोत्तम पिठो वितरण गरियो । २२४ जना गर्भवति महिलाहरु लाई आमा र बच्चाको स्वास्थ्यताको लागि लाई निशुल्क रुपमा क्याल्सियम चक्की वितरण गरिएको छ । १७७५ जना दीर्घ रोगीहरुलाई बन्दाबन्दी (lockdown) को समयमा निशुल्क औषधी वितरण गरिएको छ ।
२. कालीगण्डकी वडा नं. ७ मिर्मीमा १५ शैयाको अस्पतालको आवश्यक जग्गा व्यवस्थापन गरिसकिएको छ, भने अस्पताल संचालनको लागि आवश्यक जनसक्तिको विज्ञापन समेत भैसकेको छ । आगामी वर्ष विशेषज्ञ सेवा सहित अस्पताल संचालनमा आउने छ । तीन वटा स्वस्थ चौकीमा बर्थिङ सेन्टर संचालन गरिएको छ । जेष्ठ नागरिकहरुलाई टोल टोलमा गई स्वास्थ्य सेवा गत वर्ष देखि संचालनमा छन् । प्रत्येक ६ महिनामा सबै विद्यालयका विद्यार्थीहरुलाई निःशुल्क जुकाको औषधी खुवाउने काम भै रहेको छ । विभिन्न संघ संस्थाहरु मिलेर विभिन्न विषयको विशेष सेवा सहितको स्वास्थ्य शिविरहरु संचालन गरिएको छ । यस गाउँपालिकामा हाल विभिन्न संघ संस्था मार्फत ३ वटा एम्बुलेन्स सेवा संचालनमा छन् भने गाउँपालिकाको एम्बुलेन्स यहि महिना देखि संचालनमा आउने छ ।
३. कोरोना भाईरस Covid-19 लाई नियन्त्रण, रोकथाम र उपचार गर्नको लागि जनता मा.वि, भगवती मा.वि., आदर्श मा.वि., जनहित मा.वि, वीरेन्द्र मा.वि., ध्रुवज्योति मा.वि., वडा नं.७

- को वडा कार्यालय र विर्घा स्वास्थ्य चौकी (नवनिर्मित) भवनमा क्वारेन्टाईन संचालनमा ल्याईएको छ । जसमा अहिले सम्म देश भित्र र बाहिर बाट आउनु भएका २५० जनाले सेवा लिइसक्नु भएको छ ।
४. क्यान्सर, मुटु, मृगौला, सिकलसेल एनिमिया, स्पाइनल इन्जुरी, पार्किन्सन, अल्जाईमर र हेडइन्जुरीको उपचारको लागि अति गरिब विमारीलाई आर्थिक सहयोग भई रहेको छ ।
 ५. विर्घा स्वास्थ्य चौकी, आलमदेवी स्वास्थ्य चौकी निर्माण सम्पन्न भै सकेको छ, भने कृष्णगण्डकी स्वास्थ्य चौकीको यसै वर्ष काम सुरुवात हुँदैछ । वडा नं. ३ मा स्वास्थ्य चौकी बन्ने सुनिश्चित भैसकेको छ । चण्डीभञ्ज्याङ्ग स्वास्थ्य चौकी निर्माणको अन्तिम चरणमा छ ।
 ६. स्वास्थ्य चौकीहरुमा कुनै दिन पनि निशुल्क औषधीको कमी हुन हामीले दिएनौ साथै ८० वर्ष माथिका ५०० जना जेष्ठ नागरिकलाई सम्मान गरियो ।
 ७. अपाङ्ग र अति विपन्न वर्गका लागि कार्यक्रम अन्तिम तयारीमा छ ।

८ शिक्षा

- १ **विद्यालय सुधार कार्यक्रम** अन्तर्गत विद्यालय शिक्षालाई गुणस्तरीय र भरपर्दो बनाउने क्रममा कालीगण्डकी भित्रका विभिन्न सामुदायिक विद्यालयमा ४ कोठे भवन ७ वटा, ३ कोठे भवन १ वटा, २ कोठे भवन १९ वटा, शौचालय ९ वटा, पुस्तकालय ७ वटा, विज्ञान प्रयोगशाला ७ वटा, कम्प्युटर ल्याब १४ वटा निर्माण भै सकेको छन् भने १३ विद्यालयमा तारबार, सबै विद्यालयहरुमा विद्युतिय हाजिरिको व्यवस्था गरिएको छ । कक्षा ८ सम्म संचालन भएका आधारभूत विद्यालयहरु, सबै माध्यमिक विद्यालय र मिर्मी क्याम्पसमा निःशुल्क इन्टरनेटको सुविधा प्रदान गरिएको छ । मन्टेश्वरी तालिम लगायत शिक्षकहरुको क्षमता अभिवृद्धि तालिमहरु संचालन गरियो । यस वर्ष गरिने भनेको विषयगत तालिम कोरोना भाईरस (Covid-19) को कारणले सम्पन्न गर्न सकिएन । १० वटा विद्यालयहरुमा room to read कार्यक्रम मार्फत शिक्षण सिकाईका विधिहरु संचालनमा छन् । थप ५ वटा विद्यालयहरुमा गाउँपालिकाकै पहलमा शिक्षण सिकाई कार्यक्रम संचालनमा छन् । वीरेन्द्र मा.वि. जैपतेमा electrical विषयमा प्राविधिक शिक्षाको कक्षा संचालनमा छन् । कक्षा ८ को परीक्षालाई व्यवस्थित गर्न समपरीक्षणको व्यवस्था गरिएको छ । गाउँपालिका स्तरीय विषयगत समितिहरु गठन गरी अध्यापनलाई अनुसन्धान मुलक बनाउने प्रयास गरिएको छ । सबै परीक्षाहरु गाउँपालिका स्तरिय बनाइएको छ । विद्यालय फुलबारी कार्यक्रम र विद्यालय खेलकुद कार्यक्रम अत्यन्त सफल भएको छ । भगवती नमुना मा.वि.को पूर्वाधार निर्माण कार्य चलिरहेको छ । सामुदायिक विद्यालयहरुलाई प्रविधिमैत्री बनाईदै लगेको छ ।
- २ विद्यालयको शिक्षालाई विशेष जोड दिदै तारवार लगायतको भौतिक व्यावस्थापन, ICT, विज्ञान प्रयोगशाला, माध्यमिक तहमा internet को पहुच, विषयगत शिक्षकको लागि तालिम, मोन्टेश्वरी तालिमको शुरुवात, विषयगत शिक्षक समितिको निर्माण तथा सबै विद्यालयमा विद्युतिय हाजिरीको व्यावस्थापन आफैमा महत्वपूर्ण कदमको रुपमा मैले लिएकी छु ।

९ कृषि तथा पशु

१. कालीगण्डकीलाई कागती पकेट क्षेत्रको रुपमा विकास गरिएको छ ।
२. ड्र्यागन फुटको बगैँचा निर्माण भैरहेको छ ।
३. लिचि, आँप, ड्र्यागन फुट, एभोगाडो को विरुवा प्रत्येक खाली जग्गा र घर घरमा लगाउने अभियान संचालनमा छन् । यस वर्ष १२५०० केराहरु ५० प्रतिशत अनुदानमा लगाउने काम सम्पन्न भैसकेको छ । रेशम खेतीको लागि कालीगण्डकी वडा नं. ५ बेल्तारी, वडा नं. १ मा परिक्षणको रुपमा क्याम्बुको विरुवा लगाउने काम भैरहेको छ ।

अफठारो भौतिक तथा सामाजिक अवस्थाको बावजुत पनि सेवा प्रवाहमा चुस्तता , प्रभावकारीता र विशिष्टता गाउँ कार्यपालिकाको कार्यलय, वडा कार्यलय तथा विषयगत कार्यलयहरुमा रहेको व्यहोरा समेत सभा समक्ष जानकारी गराउन चाहान्छु । **सूचना तथा प्रविधिमा** गाउँ कार्यपालिकाको कार्यलय लगायत सबै वडा कार्यलयहरुमा र कक्षा ८ सम्म सञ्चालन भएका विद्यालयहरुमा इन्टरनेटको सुविधा पुग्नु, केन्द्र र वडा तथा विषयगत कार्यलयहरु विचको सम्पर्क तथा पत्राचार इन्टरनेटको माध्यमबाट नै रहनु तथा केन्द्रबाट नै समस्याको समाधान गराइनु सेवा प्रवाहको उत्कृष्ट नमुना रहेको मैले महशुस गरेकी छु ।

यसरी संघिय सरकार, प्रदेश सरकार र कालीगण्डकी गाउँपालिका तिन वटै तहको सरकारको समन्वय र सहकार्यमा यस गाउँपालिकाको समृद्धि लाई अगाडी बढाउने कार्य भइरहेको सभा समक्ष अनुरोध गर्न चाहान्छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अव म आगामी आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को बजेटका उद्देश्य, प्राथमिकता, अवसर, र चुनौति को वारेमा सभा समक्ष पेश गर्न चाहान्छु ।

१०. आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को बजेटका उद्देश्यहरु देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

- कोरोना रोकथाम, नियन्त्रण र उपचार गरी नागरिकको जीवन रक्षा गर्ने ।
- संकट ग्रस्त अर्थतन्त्रलाई चलायमान र गतिशिल बनाउनु ।
- आर्थिक अनुशासन र वित्तिय शुसाशन कायम गर्नु ।
- उत्पादकत्व वृद्धि गरी कृषिमा आत्मनिर्भर गाउँपालिका बनाउने ।
- पुर्वाधार विकासमा विशेष जोड दिई लगानी गर्ने ।
- जनशक्ति विकासमा प्रथमिकता प्रदान गर्दै रोजगारी सृजना गर्ने ।
- शैक्षिक क्षेत्रको समग्र विकास गर्दै शैक्षिक केन्द्रको रुपमा पालिकालाई विकास गर्ने ।
- धार्मिक स्थलहरुको प्रचारप्रसार गरि पर्यटक भित्र्याई रोजगारी सृजना गर्ने ।

- गाउँपालिकालाई पर्यटकीय केन्द्रको रूपमा विकास गर्ने ।
- स्वास्थ्यमा सबैको सहज पहुँच पुर्याउने ।
- समृद्ध गाउँपालिका निर्माण गरी शुद्ध नागरीक बनाउने ।

प्राथमिकता

- कोरोना भाइरस (Covid-19) को प्रभावकारी रोकथाम, नियन्त्रण र उपचार को व्यवस्था गर्ने ।
- महामारीबाट नागरिकको रक्षा गर्न सर्वसुलभ तथा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा सुनिश्चित गर्न को परिक्षणलाई व्यापक रूपमा विस्तार तथा गाउँपालिका भित्र नै आइसोलेसन वार्ड (Isolation Ward) निर्माण गरि स्वास्थ्य सेवा प्रणालीलाई सुदृढ गरिनेछ ।
- विशेषज्ञ सेवा सहित सुविधा सम्पन्न अस्पताल संचालन गर्ने ।
- गाउँपालिका भित्रै रोजगारी सृजना गर्ने । वैदेशिक रोजगार गुमाएर फर्केका युवाहरूलाई लक्षित गरी उत्पादनमा आधारित सीप विकास तथा व्यवसायिक बनाउने कार्यक्रमलाई जोड दिईनेछ ।
- गाउँपालिकाको गौरवका आयोजना हरु तोकिएको समयमा नै सम्पन्न गरीने छ ।
- सुचना तथा सञ्चार प्रविधीलाई गाउँ स्तर सम्म विस्तार गरी प्रविधी मैत्री सेवा प्रवाह लाई निरन्तरता दिईने छ ।
- शीघ्र प्रतिफल दिने र आगामी वर्ष भित्र सम्पन्न हुने अधुरा आयोजनाको कार्यान्वयन गर्ने ।
- सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई गुणस्तरीय, पारदर्शी र सर्वशुलभ बनाई नागरिकको पहुँचमा अभिवृद्धि गर्ने ।

चुनौतिहरु

- कोरोना भाइरस (Covid-19) को महामारी को कारण विकास योजना लगायत विभिन्न सामाजिक कार्यमा प्रभाव पार्नु ।
- पुरातन सोच, शैलि र कुरितीहरूलाई चिर्दै जनताको विचमा सकरात्मक सोचको विकास गरी हाम्रा लागि हामीनै विकासमा सहभागिता हुन पर्छ भन्ने सोचाईको विकास गर्ने ।
- दक्ष, क्षमतावान् र सीपयुक्त मानव संशाधनको विकास मार्फत् गाउँपालिकाको समग्र विकासमा उनीहरूको उपयोग गर्न ।
- गाउँपालिकाभित्र रहेका मानिसहरूको आय असमानतालाई कम गर्दै सामाजिक न्यायमा आधारित समतामूलक समाज निर्माण गर्न ।
- युवाहरूका लागि गाउँमै रोजगारीका अवसर सिर्जना गरी वैदेशिक रोजगारीमा आत्मनिर्भर रहनुपर्ने वाध्यताको अन्त्य गर्न ।

- पालिका भित्रमा प्राकृतिक स्रोत उपयोगलगायतका क्षेत्रबाट आय अभिवृद्धि गर्ने ।
- समयमा नै बजेट कार्यान्वयन गर्ने परिपार्टी नहुनु ।

अवसरहरू

१. कोरोना भाइरस (Covid-19) को महामारी को कारण विदेश तथा स्वदेश बाट गा.पा. फर्कीएका युवाहरू लाई कृषि उत्पादन तथा विकास निमाणमा आवद्ध गराइ सिप र क्षमता अनुसारको रोजगारी सृजना गरी उत्पादन बृद्धि र तीब्र विकास गर्ने ।
२. राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय रुपमा ख्याती प्राप्त पर्यटकिय स्थलहरूको थप संरक्षण तथा प्रचार प्रसार गरी प्रशस्त मात्रमा आमदानी प्राप्त गर्न सकिने ।
३. संघीय सरकार, प्रादेशिक सरकारका विभिन्न स्रोतबाट प्राप्त आमदानीहरूलाई सहि सदुपयोग गरी ठुला र महत्वपूर्ण आयोजनाहरूको समयमा नै सम्पन्न गर्न सकिने ।
४. गाउँपालिकाको आन्तरिक आय वृद्धिमा सकारात्मक योगदान पुऱ्याउन सक्ने कृषि, जडीबुटी, उर्जा, पर्यटन लगायतका स्रोतको पहिचान गरी आय स्रोत बढाउन सकिने ।
५. पालिकाको विभिन्न ठाउँहरूमा लिफ्टड सिँचाईको माध्यमबाट सिँचाईको सर्वसुलभ उपलब्धता गराउन सकिने ।
६. स्थानीय स्रोतसाधनमा आधारित लघुउद्यम, सहकारी तथा समुहहरू निर्माण गरी स्थानीय युवाहरूलाई र स्वरोजगारको वातावरण सिर्जना गर्न सकिने ।
७. उद्योग ग्रामको स्थापना गरी तत्काल पालिकाबाट निर्यात समेत गर्न सकिने उद्योगहरूको स्थापना गर्न सकिने ।
८. शैक्षिक संघ सस्थाको समग्र विकास गरी पालिकालाई शैक्षिक नमुना पालिकासमेत बनाउने
९. जलविद्युत, आयोजना, र प्राकृतिक स्रोत साधन समेतको उच्च उपयोग गरी आन्तरिक आय अभिवृद्धि गर्ने ।

सभा अध्यक्ष महोदय,

अव म आगामी आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को बजेटको लागि राजश्व तथा स्रोत अनुमान पेश गर्न गइरहेकी छु ।

१०. आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को लागि संघीय सरकारबाट प्राप्त शसर्त अनुदान चालु २० करोड ३ लाख, वित्तीय समानीकरण तर्फ रु ९ करोड ६९ लाख , राजश्व वाडफाड तर्फ ६ करोड ४ ९लाख,२९हजार ६ सय २० ,समपुरक अनुदान १ करोड ४३ लाख , विशेष अनुदान १ करोड

६० लाख , गण्डकी प्रदेश सरकार बाट प्राप्त वित्तीय समानीकरण अनुदान १ करोड २० लाख ८३ हजार , राजश्व बाँडफाँड तर्फ २८ लाख ७० हजार , विशेष अनुदान रु ५० लाख , समपुरक अनुदान १ करोड , तथा जल विद्युत राजश्व बाँडफाँड आन्तरिक आम्दानी तथा अल्या समेत रु ७ करोड ५२ लाख ४३ हजार ४ सय ११ गरी जम्मा अनुमानित ४९ करोड ६८ लाख २६ हजार ३१ रुपियाको आम्दानी प्रस्ताव गरिएको छ ।

सभा अध्यक्ष महोदय,

अव म आर्थिक वर्ष ०७७/७८ मा कर, शुल्क तथा दस्तुर का वारेमा सभा समक्ष पेश गर्ने अनुमती चाहान्छु ।

११. आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को लागि शुल्क दस्तुर तथा जरीवानकाको दरमा खासै परिवर्तन नगरी चालु आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को दरले नै राखेकी छु । यद्यपी चालु आर्थिक वर्षको आर्थिक ऐनले नसमेटेका केही क्षेत्रमा भने शुल्कको दायरा फराकिलो बनाईएको र अन्य कर तथा शुल्क यथावत राखिएको छ ।

सभा अध्यक्ष महोदय,

अव म आगामि आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को लागि विनियोजन कार्यक्रमहरुको वारेमा सभा समक्ष पेश गर्ने अनुमति चाहान्छु ।

१२. शिक्षा र स्वास्थ्यमा जोड दिदै वितरणमुखी भन्दा उत्पादन उन्मुख, रोजगार उन्मुख तथा पूर्वाधारमा जोडदिनुका साथै मानवस्रोत साधनको विकास गर्ने तर्फका योजनाहरुमा जोड दिएकी छु । आर्थिक वृद्धीले मात्र समृद्धी हुने होइन अव आर्थिक विकास तर्फ गाउँपालिका अग्रसर हुन पर्छ भन्ने मैले महशुष गरेकी छु ।
१३. जम्मा विनियोजित रकमको चालुतर्फ २८ करोड ३७ लाख २६ हजार ३१ रुपैया अर्थात ५७ प्रतिशत रकम विनियोजन गरेकी छु जस अन्तर्गत सशर्त तर्फ विनियोजित सबै रकम चालु शिर्षकमा समाहित भएको व्यहोरा समेत अनुरोध गर्न चाहान्छु । भने पुँजीगत तर्फ २१ करोड ३१ लाख रुपैया अर्थात ४३ प्रतिशत रकम विनियोजित गरेकी छु ।
१४. विनियोजित पुँजीगत रकममध्ये वडा स्तरिय आयोजना कार्यक्रमको लागि रु २ करोड ४५ लाख विनियोजन गरेकी छु भने बाँकी १८ करोड ८६ लाख पालिका स्तरिय तथा पालिका गौरवका योजनाहरुमा विनियोजन गरेकी छु ।
१५. शिक्षा तर्फ गण्डकी प्रदेश सरकारबाट धुर्वज्योति मा.वि. मर्मत रु १ लाख ५० हजार, जनहित मा.वि. मर्मत रु १ लाख ५० हजार, सरस्वती मा.वि. घेरावार रु ३ लाख, सिर्जना आ.वि. घेरावार रु ३ लाख तथा जनता मा.वि. खानीपानी रु १ लाख ५० हजार को व्यवस्था मिलाइएको छ ।

१६. त्यसैगरि DL PIU (जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाई) मार्फत आदर्श आ.वि. शौचालय, आदर्श मा.वि. ४ कोठे भवन, किपट आ.वि. २ कोठे भवन र शौचालय, कोटाकोट आ.वि. ४ कोठे भवन र शौचालय, चन्द्रोदय आ.वि. २ कोठे भवन र शौचालय, जनता मा.वि. खानेपानी, दुर्गा आ.वि. २ कोठे भवन, धुर्वज्योति मा.वि. ४ कोठे भवन, शौचालय र खानेपानी, प्युघा मा.वि. ४ कोठे भवन, शौचालय र खानेपानी, मिर्मी आ.वि. ४ कोठे भवन, शौचालय र खानेपानी, विरेन्द्र मा.वि. ४ कोठे भवन, शिव २ कोठे भवन, सूर्योज्योति आ.वि. ३ कोठे र खानीपानी, सृजना आ.वि. शौचालय र खानीपानी को व्यवस्था मिलाइएको छ ।

१७. नेपाल सरकार मार्फत मिर्मी भुष्टुङ्ग - रुद्रवेणी सडकको भुष्टुङ्ग - रुद्रवेणी खण्डलाई कालोपत्र विनियोजन, गण्डकी प्रदेश सरकारबाट, मालुङ्गा - वेलटारी - वारीचौर रिडि सडक, शालिकराम लोकमार्ग रु १ करोड, छाप - दब्छे - सुलसुले वैघा सडक रु ५० लाख, जैपते इमशिल - वारीचौर - रिडि सडक रु ५० लाख, अरुवा - वैघा रानीघाट सडक रु ५० लाख मातृभूमि पुस्तकालयलाई १० लाखको रकम विनियोजन भई कार्यान्वयनको व्यवस्था मिलाइएको छ ।

१८. नेपाल सरकार मार्फत दुसखोला (आलमदेवी) लिफ्टीङ्ग खा.पा. लागि आवश्यक रकम, कालीगण्डकी वृहत खा.पा., सिमलवगर खा.पा लागि व्यवस्था मिलाइएको छ । खानेपानी तर्फ दब्छे, मिर्मी विर्घा १,२ , मौला , छिस्दी किपट, मिर्मी वारीचौर लसर्घावेशी र कोटाकोट, इमशिल, लिहाक, भगवती टोल, चार घर खा.पा. लाई प्रदेश सरकारबाट व्यवस्था मिलाइएको छ ।

त्यस्तै गरि खोर्दी सिचाइ, सटुका सिचाइ, विर्घा भूमिगत सिचाइ, मिर्मी लिफ्टीङ्ग सिचाइ , तल्लो र माथिल्लो घाकुर कुलो लाई गण्डकी प्रदेश सरकारबाट व्यवस्था मिलाइएको छ ।

सभा अध्यक्ष महोदय,

अब म सर्शत तर्फ विनियोजित रकम वाहेक निशर्त तर्फको रकमलाई शिर्षकगतरूपमा विनियोजित रकम तथा कार्यक्रमको वारेमा सभा समक्ष पेश गर्ने अनुमती चाहान्छु । आर्थिक विकास तर्फ कृषि तथा पशुमा रु १ करोड, जल स्रोत तथा सिंचाईमा ८० लाख, खानेपानी तथा सरसफाईमा ८० लाख, पर्यटनमा ४० लाख र सहकारीमा १० लाख गरी जम्मा ३ करोड १० लाखको व्यवस्था मिलाएकी छु । त्यस्तै पुर्वाधार विकास तर्फ वडागत योजनामा २ करोड ४५ लाख, सडक मर्मत सम्भार कोष तर्फ रु ५० लाख मात्र, नयाँ ट्याकहरु खोल्ने तर्फ रु ४० लाख, सहायक मोटर बाटो स्तोरन्ती तर्फ ७० लाख, छाप दब्छे मोटरबाटो समपुरक तर्फ १ करोड ४३ लाख, भागे देउराली घडी पोखरा गहलाम सडक समपुरक तर्फ ५० लाख, रुद्रवेणी - आलमदेवी देउराली - रानीघाट सडक तर्फ १० लाख, रुद्रवेणी - ठाटी भञ्ज्याङ - हटिया प्युघा हुदै रानीघाट सडक तर्फ २० लाख, गाउँपालिका समपुरक तर्फ १ करोड, प्रशासकिय भवन निर्माण तर्फ ४ करोड सञ्चार तथा प्रविधी तर्फ ३० लाख गरी जम्मा रु ११ करोड २८ लाख विनियोजन गरेकी छु । त्यस्तै सामाजिक विकास तर्फ शिक्षामा १ करोड, स्वास्थ्यमा १ करोड, लक्षित वर्ग कार्यक्रम तथा क्षमता विकास तालिममा ४० लाख, खेलकुदमा ५० लाख गरी जम्मा २ करोड ९० लाख विनियोजन गरेकी छु । गाउँपालिका प्रोफाइल निर्माण तर्फ १५ लाख, संस्थागत विकास तर्फ ४०

लाख, कोरोना रोकथाम तथा नियन्त्रण कोष तर्फ ५० लाख, विपद व्यवस्थापन कोष तर्फ ३० लाख कार्यालय संचालन तथा प्रशासनिक चालु खर्च तर्फ ६ करोड ४९ लाख २६ हजार ३९ विनियोजन गरिएको छ ।

वडा स्तरिय आयोजनाको विस्तृत विवरण अनुसुचीमा संलग्न छ । वडाबाट प्राप्त हुन आएका अन्य आयोजनाको हकमा विस्तृत विवरण आयोजना बैंकको रुपमा समावेश गरिएको छ ।

अन्त्यमा,

बजेट निर्माणको क्रममा सहयोग पुऱ्याउने गाउँपालिका अध्यक्ष ज्यू , वडा अध्यक्ष ज्युहरु , कार्यपालिकाका सदस्यज्युहरु, वडा सदस्य ज्युहरुका साथै अहोरात्र खटिनु भएका गाउँपालिकाका कर्मचारी साथीहरुप्रति म धेरै आभारी रहेकी छु । बजेटको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा सबै पक्षको पुर्ण सहयोगको अपेक्षा सहित विदा हुन्छु ।

सावित्रा कोइराला
संयोजक
बजेट तथा कार्यक्रम समिति
कालीगण्डकी गाउँपालिका, स्याङ्जा

धन्यवाद